

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 22/2013-49

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. februára 2013 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza o sťažnosti T. J., N., zastúpenej advokátkou JUDr. M. Š., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 108/2005 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C 459/99), za účasti Okresného súdu Košice-okolie, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 108/2005 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C 459/99) p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Košice-okolie p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 108/2005 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. T. J. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 8 000 € (slovom osemtisíc eur), ktoré jej j e Okresný súd Košice-okolie p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice-okolie j e p o v i n n ý T. J. uhradiť trovy konania v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. M. Š., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. marca 2012 doručená s'ťažnosť T. J., N. (ďalej aj „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. M. Š., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 108/2005 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C 459/99) o žalobe o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam.

Zo s'ťažnosti vyplynulo, že s'ťažovateľka je [ako dcéra J. J., nar..., zomrelého... (ďalej len „poručiteľ“)] na základe univerzálnej sukcesie a osvedčenia o dedičstve č. D 1059/2001, Dnot 110/2001 z 5. júna 2003, ktoré nadobudlo právoplatnosť 21. júna 2003, jednou z dedičiek po poručiteľovi, a teda účastníčkou namietaného konania vedeného okresným

súdom pod sp. zn. 16 C 108/2005 (pôvodne vedeného pod sp. zn. 14 C 459/99) na strane odporcov, toho času (od 16. apríla 2012, resp. od 8. júna 2012) predvolávaná a označená ako odporkyňa v 3. rade v uvedenom konaní.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla:

„Dňa 22. apríla 1999 bol Okresnému súdu Košice - okolie doručený návrh na začatie konania navrhovateľa - P. J. smerujúceho voči odporcom - 1/ J. J., 2/ M. K., 3/ M. K. a 4/ V. C. o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam titulom vydržania.

Navrhovateľ P. J. sa svojim návrhom domáhal voči odporcom určenia, že je vlastníkom nehnuteľností v k. ú. N. vedených na LV č. 1008 a na LV č. 1069 v podiele 1/1, na LV č. 1042 v podiele 1/2, na LV č. 1009 v podiele 2/3.

Konanie bolo okresným súdom vedené pod sp. zn. 14 C 459/99 a vec bola pridelená sudkyňi JUDr. A.

/Odporca v 1. rade J. J., narodený..., zomrel po začatí konania.../

/Dedičské konanie po odporcovi v 1. rade bolo ukončené osvedčením o dedičstve č. D 1059/2001, D not 110/2001 z 5. júna 2003, ktoré sa stalo právoplatným 21. júna 2003. Podľa tohto dedičského rozhodnutia mal odporca v 1. rade tri dedičky (jeho tri dcéry) - sťažovateľka, V. L. rod. J. a M. H. rod. J. a každá z nich zdedila podiel odporcu v 1. rade na niektorej z nehnuteľností tvoriacich predmet označeného konania. Konkrétne podiel poručiťľa na nehnuteľnosti vedenej na LV č. 1069 zdedila sťažovateľka, na LV č. 1042 zdedila V. L. rod. J. a na LV č. 1008 a 1009 zdedila M. H. rod. J./

Okresný súd štyri a pol roka od začatia konania vo veci nevykonal jediný úkon, ani nedoručoval návrh na začatie konania na vyjadrenie odporcom.

Prvým úkonom súdu vo veci bolo prvé pojednávanie vo veci nariadené na 30. októbra 2003, na ktorom pojednávaní bol prítomný len navrhovateľ. Odporcovi v 1. rade doručenie predvolania nebolo vykázané a poštový doručovateľ oznámil okresnému súdu, že k nedoručeniu predvolania došlo z dôvodu úmrtia odporcu v 1. rade. Pojednávanie bolo bez prejednávania veci odročené na neurčito s tým, že navrhovateľ oznámi súdu nového právneho zástupcu, čo aj urobil 10. novembra 2003.

Ďalší úkon okresného súdu nasledoval po roku a piatich mesiacoch.

Druhým úkonom súdu vo veci bolo druhé pojednávanie nariadené na 20. apríla 2005 a na tomto pojednávaní vyhlásené uznesenie o čiastočnom zastavení konania a vylúčení veci.

Okresný súd na toto pojednávanie opätovne volal aj odporcu v 1. rade, napriek tomu, že už mal vedomosť o jeho úmrtí. Odporcovi v 1. rade doručenie predvolania opätovne nebolo vykázané a poštový doručovateľ opätovne oznámil okresnému súdu, že k nedoručeniu predvolania došlo z dôvodu úmrtia odporcu v 1. rade.

Predvolanie ostatným účastníkom bolo riadne vykázané a pojednávania sa zúčastnila právny zástupkyňa navrhovateľa, odporca v 2. rade, ktorý ospravedlnil neúčast' odporkyne v 3. rade a pojednávania sa bez ospravedlnenia nezúčastnila odporkyňa v 4. rade.

Na tomto pojednávaní právna zástupkyňa navrhovateľa zobrala späť návrh voči odporcovi v 1. rade a odporcovi v 4. rade a žiadala voči nim konanie zastaviť, naďalej trvala na podanom návrhu voči odporcom v 2. a 3. rade a do spisu na pojednávaní založila úpravu návrhu z 20. apríla 2005.

Úpravou žalobného návrhu z 20. apríla 2005 navrhovateľ zmenil svoj návrh tak, že sa už nedomáhal určenia nehnuteľností v k. ú. N. označených v jeho pôvodnom návrhu do svojho vlastníctva ale do dedičstva po M. J., zomrelom..., v časti zmenil aj rozsah podielov na nehnuteľnostiach označených už v pôvodnom návrhu, ktoré navrhoval určiť do dedičstva a zároveň rozšíril návrh o určenie ďalších nehnuteľností do dedičstva po M. J. (nehnuteľností v k. ú. K. na LV č. 14736, LV č. 14737 a v k. ú. J. na LV č. 12396).

Okresný súd pojednávanie 20. apríla 2005 ukončil vyhlásením uznesenia č. k. 14 C 459/1999-47 o zastavení konania voči odporcovi v 1. rade J. J. a odporkyni v 4. rade V. C. a o vylúčení konania vedeného voči odporcom v 2. rade M. K. a 3. rade M. K. na samostatné konanie, ktoré sa bude viesť pod samostatnou spisovou značkou (ktorá bola označená v písomnom vyhotovení uznesenia ako sp. zn. 16 C 108/2005). Podľa pokynu sudcu na písomnom vyhotovení tohto uznesenia sa predmetné uznesenia malo doručovať len zástupkyňi navrhovateľa a odporcom v 2., 3. a 4. rade a nemalo sa doručovať odporcovi v 1. rade (ani jeho právnym nástupcom). Na uznesení je vyznačená právoplatnosť dňom 22. júna 2005.

Konanie po vylúčení bolo ďalej vedené okresným súdom pod sp. zn. 16 C 108/2005 a vec bola naďalej pridelená sudkyňi JUDr. A. a počnúc od 13. januára 2009 bola vec pridelená sudkyňi JUDr. D.

/Pôvodný navrhovateľ P. J., narodený... zomrel v priebehu konania dňa..., dedičské rozhodnutie po ňom bolo ukončené 1. októbra 2007./

Ďalší úkon okresného súdu nasledoval po dvoch rokoch a necelých šiestich mesiacoch.

Tretím úkonom okresného súdu bolo pojednávanie konané dňa 17. októbra 2007, na ktorom bola prítomná právna zástupkyňa navrhovateľa a na ktoré boli volaní len predchádzajúci odporcovia v 2. a 3. rade M. K. a M. K., už označený ako odporcovia v 1. a 2. rade. Na tomto pojednávaní právna zástupkyňa navrhovateľa oznámila, že navrhovateľ zomrel a pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že zástupkyňa navrhovateľa má oznámiť súdu, či dedičia navrhovateľa vstupujú do konania.

Dňa 1. apríla 2008 bolo okresnému súdu doručené podanie, ktorým právny nástupcovia (dedičia) navrhovateľa, ako aj právny nástupcovia (dedičia) M. J. oznamujú, že vstupujú do konania ako navrhovatelia. Zároveň predložili plnomocenstva k zastupovaniu bývalou právnou zástupkyňou zomrelého navrhovateľa.

Navrhovatelia 24. júna 2010 doručili okresnému súdu podanie - upresnenie okruhu účastníkov na strane odporcov.

V priebehu ďalších štyroch rokov a necelých šiestich mesiacov (od októbra 2007 do marca 2012) jediné úkony, ktoré okresný súd vo veci vykonal bolo zasielanie výziev navrhovateľom na upresnenie okruhu účastníkov na strane odporcov a zaslание procesných výziev osobám, ktoré súd považoval za účastníkov, t. j. na strane navrhovateľov - právnym nástupcom pôvodného navrhovateľa a právnym nástupcom M. J. a na strane odporcov predchádzajúcich odporcom v 2. a 3. rade M. K. a M. K., už označeným ako odporcovia v 1. a 2 (výzva zo 17. decembra 2008, uznesenia z 21. septembra 2009 a aj po doručení podania navrhovateľov 24. júna 2010 opätovná výzva súdu z 28. februára 2012).“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej

lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice – okolie v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 14 C 459/99 a následne pod sp. zn. 16 C 108/2005 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice – okolie prikazuje, aby v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 14 C 459/99 a následne pod sp. zn. 16 C 108/2005 konal bez zbytočných prietahov.

3. Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 13 000,- €, ktoré je Okresný súd Košice – okolie povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice – okolie je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania v sume 269,58 € (za dva úkony právnej služby – príprava a prevzatie zastúpenia a spísanie sťažnosti) na účet jej advokátky do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

Ústavný súd vyzval 6. decembra 2012 okresný súd, aby sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľky ešte pred jej predbežným prerokovaním. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení z 2. januára 2013 doručenom ústavnému súdu 8. januára 2013 uviedla:

„Na vašu výzvu, ktorou nás žiadate, aby sme zaujali stanovisko k sťažnosti sťažovateľky T. J., N. uvádzame nasledovné:

Vec č. k. 16 C/108/2005 bola vylúčená z konania č. 14 C/459/1999 na samostatné konanie uznesením zo dňa 20. 4. 2005.

Vec č. k. 16 C/108/2005 bola pridelená JUDr. D. dňa 13. 1. 2009. Následne bolo účastníkom konania doručené poučenie o procesných právach a povinnostiach. Vzhľadom na to, že súd zistil, že je nesprávne označený okruh účastníkov konania (pasívne legitimovaných), bola právna zástupkyňa žalobcov vyzvaná, aby spresnila okruh pasívne legitimovaných účastníkov. Právna zástupkyňa žalobcov doručila súdu dňa 24. 6. 2012 spresnenie okruhu účastníkov... Predmetné podanie však bolo nedostatočné a nejasné... Z uvedeného dôvodu bola opätovne vyzvaná, aby upravila okruh účastníkov konania. ...

Dňa 16. 4. 2012 Okresný súd Košice – okolie v danej veci vytýčil pojednávanie na T 15. 6. 2012. Z poštovej obálky obsahujúcej predvolanie na pojednávanie žalobkyni A. J. (pôvodnej žalobkyne v 6. rade), vrátenej na súd dňa 11. 6. 2012, bolo zistené, že menovaná zomrela. Súd preto pojednávanie zo dňa 15. 6. 2012 odročil na 21. 8. 2012 s tým, že na nasledujúce pojednávanie predvolal aj žalovanú v 3. rade T. J., žalovanú v 4. rade M. H. a

žalovanú v 5. rade V. L. Zároveň súd vyzval PZ žalobcov JUDr. H., aby v lehote 15 dní oznámila súdu dátum úmrtia žalobkyne v 6. rade A. J., mená a adresy jej právnych nástupcov a predložila dedičské rozhodnutie. Žalovaným v 3., v 4. a v 5. rade bola doručená úprava žalobného návrhu zo dňa 20. 4. 2005. Dňa 2. 7. 2012 bolo pojednávanie určené na 21. 8. 2012 zrušené z dôvodu čerpania dovolenky PZ žalobcov JUDr. H. Nasledujúce pojednávanie bolo vytýčené na 21. 9. 2012, pričom na toto pojednávanie bola žalovaná v 3. rade T. J. riadne predvolaná. PZ žalobcov JUDr. H. doručila súdu dňa 18. 9. 2012 žiadosť o odročenie pojednávania určeného na 21. 9. 2012 za účelom upresnenia okruhu dedičov na strane žalobcov v dôsledku úmrtia A. J. Písomným podaním, ktoré došlo súdu dňa 12. 10. 2012, PZ žalobcov upresnila okruh právnych nástupcov neb. A. J. Nasledujúce pojednávanie súd vytýčil na 13. 11. 2012, na ktorý boli všetci účastníci konania riadne a včas predvolaní. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom rozhodnutia o pripustení zmeny návrhu na začatie konania tak, ako je uvedené v úprave žalobného návrhu zo dňa 20. 4. 2005. Dňa 6. 12. 2012 si súd dal pripojiť dedičské spisy tunajšieho súdu, č. k. D 288/76, D 94/80, D 1327/97, Dnot 457/97, D 1059/01, 10 D/759/2006, Dnot 143/2006 a dedičský spis po neb. A. J., a zároveň vyzval právneho zástupcu žalobcov na odstránenie rozporu v písomných vyjadreniach zo dňa 21. 6. 2010 a dňa 6. 6. 2012, pretože z uvedených podaní nie je zrejmé, či berie žalobu voči žalovaným v 1. rade M. K. a v 2. rade M. K. späť alebo nie. Po odpovedi právneho zástupcu žalobcov na vyššie uvedené výzvu a pripojení dedičských spisov súd rozhodne o pripustení žalobcov v 6. až 10. rade do konania, o prípadnom späťvzati žaloby proti žalovaným v 1. a 2. rade a následne bude rozhodnuté o pripustení zmeny návrhu na začatie konania.

Poukazujem aj na skutočnosť, že v júli 2011 JUDr. D. čerpala dovolenku a od začiatku augusta 2011 až do decembra 2011 bola dlhodobá a nepretržite práceneschopná.

Sťažovateľka podala 29. 3. 2012 sťažnosť na prieťahy v konaní aj k rukám predsedníčky tunajšieho súdu. Po prešetrení sťažnosti vzhľadom na zistené, bol nad ďalšou plynulosťou konania v apríli 2012 nariadený dohľad predsedníčkou súdu a to v trojmesačných intervaloch. Po nariadenom dohlade možno konštatovať, že prejednávajúca sudkyňa ďalej vo veci koná bez prieťahov.“

Ústavný súd na predbežnom prerokovaní zistil, že sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie, a preto uznesením č. k. IV. ÚS 22/2013-33 z 10. januára 2013 rozhodol o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie [§ 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 28. januára 2013 predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ju vyzval, aby sa vyjadrila aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení zo 4. februára 2013 (1 Spr.V 77/2013) doručenom ústavnému súdu 7. februára 2013 okrem iného uviedla „*Prehľad úkonov*“ vykonaných v konaní od posledného vyjadrenia sa k sťažnosti a spresnenie úkonov za obdobie od 4/2012, z ktorého možno doplniť nové údaje o konaní za rok 2013:

*„- 15. 1. 2013 podanie PZ žalobcov na žiadosť zo dňa 20. 12. 2012 súdu nedoručená
- 23. 1. 2013 vydané uznesenie o pripustení ďalších účastníkov na strane žalobcov,
expedované 31 .1. 2013, spis na lehote do 20. 2. 2013.“*

Predsedníčka okresného súdu ďalej uviedla, že okresný súd súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o sťažnosti.

Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom vyjadrení k stanovisku okresného súdu z 15. februára 2013 (doručenom ústavnému súdu 18. februára 2013) okrem iného uviedla hlavné skutočnosti, ktoré už predtým opísala vo svojej sťažnosti. Okrem toho ďalej uviedla:

„Z... priebehu namietaného konania je zrejmé, že účasť sťažovateľky v namietanom konaní bolo dané počnúc úmrtím jej právneho predchodcu v súlade s § 107 OSP, čomu nasvedčuje aj to, že okresný súd toho času so sťažovateľkou ako účastníčkou koná bez toho, že by vznik jej účasti podmieňoval potrebou procesného rozhodnutia o jej pripustení do konania. ...

Pokiaľ okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti po jej prijatí na ďalšie konania uvádza, že postup súdu počnúc rokom 2012 (po podaní sťažnosti na prietahy v konaní predsedníčke okresného súdu, resp. sťažnosti ústavnému súdu) sa už nevyznačuje prietahmi s týmto hodnotením stavu konania sťažovateľka nemôže súhlasiť.

Je pravdou, že na novú zákonnú sudkyňu, ktorej bola pridelená vec až v roku 2009 sa presunula ťarcha nápravy dovtedajších závažných procesných pochybení okresného súdu v namietanom konaní (trvajúcim v čase pridelenia veci novej sudkyňi už skoro desať rokov). Pričom náprava týchto procesných pochybení bola nesporne sťažená aj laxným prístupom navrhovateľov k jasnému vymedzeniu účastníkov konania. Avšak vzhľadom k celkovej dĺžke konania a k laxnému prístupu navrhovateľov, resp. ich zástupcu k opätovným výzvam súdu, úkony súdu spočívajúce v opakovanom vyzývaní navrhovateľov k upresňovaniu okruhu účastníkov sa javia ako nadbytočné a neefektívne. Okresný súd aj bez týchto výziev mohol už v roku 2009 vydať uznesenia, ktoré vydal aj v januári 2013. Neefektívnym sa javí aj opakované odročovanie pojednávaní v roku 2012 z takých dôvodov na strane navrhovateľov, ktoré nie je možné považovať za relevantné a zákonné dôvody pre odročenie pojednávaní. Vzhľadom k uvedenému postup súdu na rozdiel od názoru predsedníčky okresného súdu, sa sťažovateľke nejaví ako bezprietahový nielen v rokoch 1999 až 2011, ale ani v roku 2012.“

Právna zástupkyňa sťažovateľky zároveň uviedla, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho prerokovania sťažnosti.

Ústavný súd v nadväznosti na to využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd zo súdneho spisu zistil, že okresný súd počas celého priebehu konania opakovane zisťoval okruh účastníkov konania tak na strane navrhovateľov, ako aj na strane odporcov a dospel k záveru, že sťažovateľka bola označená ako právna nástupkyňa pôvodného odporcu v 1. rade J. J. v úprave žalobného návrhu právnej zástupkyne žalobcu z 20. apríla 2005. V tomto návrhu právna zástupkyňa žalobcu okrem iného uviedla:

„Z LV č. 1069 pre kat. úz. N. vyplýva, že parcely sú v celosti zapísané na mene T. J. rod J. v 1/2 -ici a M. C. rod J. v 1/2- ici. ...

Rozširujem žalobu aj voči dedičom po neb. J. J., ktorý je ešte evidovaný ako spoluvlastník na LV č. 14736.

Navrhujem, aby súd pripustil zmenu okruhu účastníkov na strane žalovaných. Zastavil konanie voči žalovaným J. J... a pripustil do konania žalovaných V. L., M. H. a dedičov po J. J. na neznámom mieste.“

Sťažovateľka splnomocnila 23. júna 2008 na svoje zastupovanie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 108/2005 (sp. zn. 14 C 459/99) advokátku JUDr. R. S. vo veciach, ktoré sú predmetom tohto súdneho konania [t. j. určenie vlastníckeho práva k parcele č. 477/2 vedenej na LV č. 1069 v k. ú. N., voči ktorej nadobudla spoluvlastnícky podiel na základe dedičského rozhodnutia č. D 1059/2001, Dnot 110/2001 právoplatného 21. júna 2003, v jednej polovici (č. l. 30)].

Právna zástupkyňa žalobcu spresnila 24. júna 2010 okruh účastníkov na strane žalovaných, pričom medzi nimi uvádza aj sťažovateľku (T. J., rod. J., N.): *„Upravujeme... okruh pasívne legitimovaných účastníkov, tak ako sme ho uviedli na základe univerzálnej sukcesie a navrhujeme, aby súd konal namiesto pôvodne žalovaného J. J. s dedičkami M. H., T. J. a V. L.“*

Okresný súd koná so sťažovateľkou ako s účastníčkou namietaného konania. Ústavný súd postup okresného súdu akceptuje.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľka zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu i sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Predmetom namietaného konania okresného súdu, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako právna nástupkyňa odporcu v 1. rade v pôvodnom konaní, ktorý zomrel 11. júna 2001, je rozhodovanie o žalobe o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam. Podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá síce tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nevykazuje znaky právnej zložitosti; skutkovo je však (vzhľadom na zmeny v okruhu účastníkov konania tak na strane žalobcov, ako aj odporcov po medzičasom zomrelých navrhovateľoch a odporcoch) zložitá.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zastáva názor, že správanie sťažovateľky ako právnej nástupkyne pôvodného odporcu v 1. rade od 21. júna 2003 (ktorá reálne tak svoje právne postavenie v namietanom konaní na strane odporcov uplatňovala od roku 2010) nemalo vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Sťažovateľka podala sťažnosť na priet'ahy v konaní predsedníčke okresného súdu 29. marca 2012, ktorá jej sťažnosť uznala za odôvodnenú.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré začalo v roku 1999.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Za neodôvodnenú považuje ústavný súd nečinnosť okresného súdu v období od 22. apríla 1999 do 30. októbra 2003. Obdobne je namietané konanie poznamenané neefektívnou činnosťou okresného súdu, pretože po vylúčení veci na samostatné konanie vedené ďalej pod sp. zn. 16 C 108/2005 až do roku 2010 neustálil okruh účastníkov označeného konania napriek tomu, že bolo zrejmé, že odporca v prvom rade v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 459/99 zomrel 11. júna 2001 a dedičské konanie po ňom vedené pod č. D 1059/2001, Dnot 110/2001 bolo právoplatne skončené 21. júna 2003 (osvedčením o dedičstve z 5. júna 2003).

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 155/09, IV. ÚS 82/2010) dospel k záveru, že je z ústavnoprávneho hľadiska neprijateľné, aby právna neistota v konaní pred všeobecným súdom nebola odstránená ani po viac ako 13 rokoch od jeho začatia, a preto vychádzajúc predovšetkým zo samotnej doterajšej dĺžky napadnutého konania, ale aj z jeho doterajšieho priebehu s poukazom na nečinnosť a neefektívnu činnosť uzavrel, že v namietanom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 C 108/2005 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C 459/1999) bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie

alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 108/2005 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiada o priznanie finančného zadost'učinenia v sume 13 000 €, ktoré považuje za primerané „... vzhľadom na spôsob ako došlo k porušeniu jej práv postupom okresného súdu (vid' vyššie opísaná absolútne neefektívna činnosť okresného súdu s úplnou ignoranciou účasti sťažovateľky v konaní, s množstvom na seba nadväzujúcich zmätočných úkonov súdu a skutočnosť, že okresný súd po skoro 13 rokoch konania ani len nezačal meritórne prejednávať vec samú). Ako aj vzhľadom na ujmu danú dlhodobou neistotou sťažovateľky ohľadom jej vlastníckych vzťahov k nehnuteľnosti tvoriacej predmet konania a nemožnosťou disponovania s touto nehnuteľnosťou, najmä ak pre sťažovateľku ako starobnú dôchodkyňu táto nehnuteľnosť predstavovala isté garancie možnosti zabezpečiť si dôstojnú starobu.“.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu viac ako trinásť rokov vedeného pod sp. zn. 16 C 108/2005 (pôvodne vedeného pod sp. zn. 14 C 459/99) a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu a to, že konanie vo veci sťažovateľky nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, resp. nedospelo ani do štádia meritórneho prerokovania veci s ustáleným okruhom účastníkov konania, ústavný súd

považoval za odôvodnené priznať sťažovateľke sumu 8 000 € ako primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. M. Š. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právna zástupkyňa sťažovateľky pôvodne vyčíslila úhradu trov konania sumou 269,58 €, neskôr sumou 542,34 €.

Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 127,16 €, t. j. spolu 254,32 €, čo spolu s režijným paušalom 2 x 7,63 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje celkovú sumu 269,58 €. Za ďalšie úkony vyčíslené sťažovateľkou ústavný súd úhradu nepriznal, pretože neprispeli k ústavnoprávnenému objasneniu veci.

Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2013